

Want een dergelijke omvangrijke vredesbeweging betekent ook een kiezerspotentiaal. Door te laten voelen dat je hen volgt, achter hen staat in ieder geval heb je de kans, dat een groot deel van deze mensen jou stemt en niet de ander die mogelijk vindt dat dit alles maar onzin is. Ook hier vindt ik niet bepaald zuivere oprechtheid zonder meer.

U moet mij niet kwalijk nemen, dat ik dit zo zeg. En kijk je verder en zoek je naar de oorzaak dat zoveel mensen zich bij die vredesbeweging hebben aangesloten of zich daarmee verbonden gevoelen, zo moeten wij eerlijk blijven en toegeven, dat de meesten onder hen niet bepaald door idealisme bewogen worden. Zij zijn gewoon bang - en niet zonder redenen, want er is op het ogenblik een atomaire "overkill" aanwezig waardoor men de gehele aarde, inclusief de mensheid en alles wat er verder op leeft - met als mogelijke uitzondering alleen eenvoudige organismen die leven in de diepe zeeën - drie tot vier malen zou kunnen vernietigen.

Die mogelijkheid is er dus al. Daar hoeft volgens mij verder niets bij te komen. Het feit dat men desondanks verdergaat met het ontwikkelen en aanmaken van dergelijke wapens, ja, het opstellen van dergelijke wapens in vele vormen, wordt langzaam aan benauwend. De mensen gaan beseffen dat het volgende Hiroshima wel eens vlak bij Amsterdam zou kunnen liggen.

En kennelijk heeft niemand er behoefte aan de resten van zijn kinderen of kleinkinderen alleen nog te zien als ingebrande schaduwen op een nog overgebleven stuk beton van een verder praktisch verteerde stad.

Dus: Angst. Angst die zeker wordt vertaald in idealisme en dergelijke zaken, een angst die eenvoudig verdrongen moet worden. Maar wij moeten toch met de feiten rekening houden en niet alleen met de uiterlijke verschijnselen zonder meer.

Dan moet je ook konstateren dat de vredesbeweging zoveel geheel verschillende invloeden omvat dat je phaar niet per sé kunt zien en benoemen als een ontwikkeling die eigen is aan deze nieuwe tijd zonder meer.

Er zijn misschien mensen die eerlijk en oprecht menen, dat het goed zou zijn om desnoods dan maar eenzijdig te ontwapenen. Ook volgens mij zou dat waarschijnlijk wel het beste zijn. Maar het betekent dan wel een enorme reeks van politieke en ook economische consequenties. En ik geloof niet, dat de meeste mensen die daarvoor zeggen te zijn ook deze gevolgen zondermeer zullen willen en kunnen dragen.

Dus alleen degenen die werkelijk en precies weten waarover zij het hebben en die bovendien nog bereid zijn desnoods zichzelf en anderen op te offeren aan hetgeen zij tot stand brengen of willen brengen zouden door mij beschouwd kunnen worden als loten van een nieuwe tijd.

Voor de rest betekent het eerder het kopen van een lot in de levensloterij waarbij men hoopt een ontwapenen te bewerkstelligen en daardoor het leven voor zich en zijn nageslacht altans enige jaren veiliger te maken.

Wanneer u wilt kunt u nu protesteren. Geen opgekropt gemoed dat uit wenst te barsten?

x Ik ben het niet met u eens. Ik vond dit iets geweldigs. Ik meen dat de burgers eindelijk de ogen zijn opengegaan en dat zij beseffen ook iets te kunnen doen zodat de leiders niet behoeven te denken dat zij alles maar voor het zeggen hebben.

Er is sprake van een wedloop, van een steeds maar meer tegen elkander opbieden met atoombommen en raketten. Waar blijven wij dan ergens?

- Dat kan ik u zonder meer zeggen: Wanneer men nog lang zo door blijft gaan ongetwijfeld massaal aan onze kant. Zoals u het stelt is het inderdaad heel mooi en ik kan mij indenken dat u zich met vele anderen hebt laten verblinden door de massaliteit, de sfeer van verbondenheid zodals deze tijdens een dergelijke demonstratie ontstaat.

Maar zouden die zelfde mensen nog zo eensgezind demonstreren wanneer zij zouden beseffen dat het doorzetten van hetgeen zij eisen wel eens neer zou kunnen komen op het prijsgeven van ongeveer de helft van hun inkomen? Ik vrees dat men in dat geval opeens niet meer zovele mensen de straat op zou weten te krijgen. Toch is het een feit, dat dit bijna zeker het gevolg zou zijn van een wegvallen van alle wapenindustrie en bij eenzijdige ontwapening bovendien het toenemen van de moeilijkheden bij het verkrijgen van grondstoffen en afzetmogelijkheden.

U moet mij dus maar vergeven dat ik niet zo heel erg onder de indruk kwam van de sfeer enz. Het was groots, het was goed. Akkoord. Degenen die er aan mee hebben gedaan zullen daaraan zeker een gevoel van blijdschap en een groter gevoel van zekerheid aan hebben over gehouden. Plus mogelijk een paar pijnlijke voeten, maar die moet je er dan maar voor over hebben.

Zoals een vriend van mij reeds opmerkte: dit idealistische trimmen is in ieder geval goed voor de geest en de andere gezondheid.

Maar wij moeten geloof ik ons niet laten misleiden door dit enthousiasme. De mensen die nu hiervoor te hoop zijn gelopen zullen morgen voor iets anders evenzeer te hoop kunnen lopen wanneer zij evenzeer en van even vele zijden en even langdurig worden beïnvloed in een bepaalde richting.

Dat is natuurlijk een pijnlijk besef, dat weet ik wel. Het zou veel beter zijn om te denken aan een uiteindelijk ontwaken van de mensheid, over een vrede die uiteindelijk uitbreekt door de invloed van het gewone volk.

Maar wanneer er onder het gewone volk vrede uitbreekt zo ontaardt die al snel weer in strijd en bovendien schijnt de huidige vredesbehoefte nogal wat last te hebben van roodvonk.

Wat men nodig zou hebben om werkelijk in dit opzicht iets te bereiken is heel iets anders: de bereidheid om te zeggen en te menen dat men in geen geval meer wil vechten. Dan is er een dreiging nodig als b.v. het duidelijk aanbrengen van een voldoende zware atoombomlading ondergronds in eigen land. Dan zul je kunnen zeggen: wij hebben verder geen wapens, maar wanneer je ons aanvalt moet je wel beseffen dat je ons land nooit zult kunnen bezetten. Je zult ons volk en onze mogelijkheden nooit door geweld kunnen bezitten. Liever gaan wij de lucht in en nemen heel wat van u en de uwen mee.

Zoiets durft natuurlijk geen weldenkend mens aan. Toch is dit de enige zekerheid voor enige vrede die men kan scheppen. Dus: de zekerheid dat je geen eens de middelen bezit om de ander te bedreigen, maar dat ijhaan de andere kant nooit de mogelijkheid zal hebben om jou te bereiken of te beïnvloeden. De zekerheid ook, dat hij zijn aanvallen nooit zal kunnen rechtvaardigen in de ogen van anderen en eigen volk, omdat hij niet aangevallen kan worden en alleen uw vernietiging en die van een groot deel van zijn eigen belangen zal kunnen bewerkstelligen.

Maar zelfs indien dit onder meer mogelijk zou zijn zo meen ik dat de meeste mensen de konsekventies van een dergelijke opzet niet aan zullen durven, zo min als zij de konsekventie van een eventueel algemeen vredesstreven zullen aanvaarden wanneer zij beseffen welke moeilijkheden dit - naast de vele goede zijden - met zich kan brengen.

De nieuwe tijd brengt natuurlijk wel dingen die wij terug kunnen vinden in uw demonstratie, zoals het gevoel van algemene verbondenheid terwijl men in feite geïsoleerd een beetje in de massa rondrijft.

Denk aan de vele voorbeelden die u dan ongetwijfeld ontmoet hebt, zoals een man die wat ambtelijk en droog uitziet en al lopende omgeven is door een aantal punks en met hen dan loopt te schreeuwen dat hij vrede wenst.

O, ik vindt het een schitterend schouwspel. Zoals ook die oma, die nu moeizaam meestrompelt, omgeven door een groep jonge lui die

haar vriendelijk aanmoedigen, ofschoon zij in meer normale omstandigheden waarschijnlijk eerder zouden proberen haar tasje te stelen. Waarop zij haar eindelijk toelacht. Ik vind het werkelijk een schitterend schouwspel.

Neem mijn niet kwalijk dat ik probeer de feiten te zien. De mentaliteit van het ogenblik, zeker, dat zou de mentaliteit kunnen zijn van aquarius. Maar dan zou zij wel als een spontaan verschijnsel moeten ontstaan en niet al gevolg van een soort opgeklopt enthousiasme, als een soort massale zelfhypnose t.a.v. zaken waarvan men de werkelijke betekenis en waarde nog niet eens geheel kan overzien.

O, ik begrijp de mensen die nu denken: moet de geest een gebeuren dat voor ons zo groots was dan terugbrengen tot iets anders dat in vergelijk in feite een beetje ... nuja ... schamel is?

O, wij kunnen natuurlijk mee doen met de gangbare suggesties en uitroepen dat het in ieder geval goed is dat de politici nu eindelijk weten dat het volk niet alles neemt. Maar weet u, wat het gevolg van zoiets is? Dat deze politici koortsachtig gaan zoeken naar andere formuleringen waardoor naar zij menen het volk niet meer zal beseffen dat zij nog steeds datgene doen wat zij reeds altijd van plan waren.

Al valt dan misschien enkel malen een praatje van een minister-president voor de t.v. uit omdat de man er geen behoefte aan heeft nu juist het achterste van zijn tong te laten zien.

Denkt u werkelijk dat u met dergelijke demonstraties, zelfs dien het geen half miljoen mensen maar een miljoen zou zijn, invloed uit te kunnen oefenen? Meent u nog steeds dat het volk de macht heeft? Laat u dan maar eens nakijken.

U beseft niet eens, wat de werkelijke samenstelling is van uw z.g. democratie. Wat weet u van de verkokering van de ambtenarij? Wat weet u van de beperkingen van de mogelijkheden die er bestaan voor allerhande ministers, staatssecretarissen, voor parlementariers? Hebt u enig begrip van het catch als catch can dat er internationaal en nationaal maar al te vaak wordt gespeeld - zij het dat de grepen en aanvallen meestal meer verbaal zijn dan directe actie?

U ziet alleen de buitenant. U ziet Schmidt en Bresjnev terwijl zij elkander vriendelijk aangrinneken. Watoverigens bewijst dat beide heren voor een oscar in aanmerking zouden moeten komen. U ziet hen met een glimlach die uitdrukt dat zij uiteindelijk samen toch veel goeds bereikt hebben afshied nemen van elkaar. Dit terwijl zij in feite elkander liever zouden verwensen omdat geen van hen enig gehoor heeft gevonden voor zijn voorstellen en argumenten. In beide kampen heeft men die genoteerd en vervolgens afgewezen.

Draht u nu werkelijk dat je een Helmuth Schmidt, een Bresjnev of een Reagan zover zoudt kunnen krijgen met al uw demonstraties dat zij toe zouden geven " ik heb het verkeerd gedaan"?

x Er komt toch een ogenblik waarop men dit inziet?

- Luister: een moderne staatsman is voor een deel een mens met veel doorzettingsvermogen, voor een deel een redelijk goed acteur en zodra hij staatshoofd wordt ook nog iemand die de teksten die anderen voor hem schrijven snel en goed uit het hoofd weet te leren. Deze mensen kunnen geen ongelijk bekennen omdat het niet alleen hun ongelijk is, maar dat van een grote en machtige groep.

U denkt dat het Reagan is, die bepaalde dingen door wil zetten? Het is Reagan zelf niet, maar het pentagon, Haigh en bepaalde anderen met militaire en zakelijke bindingen. Dat zijn degenen die werkelijk aan de macht zijn. Ongelijk bekennen betekent voor de stroman niet alleen een afgang, maar zelfs levensgevaar.

Zeker, mister president kan in de Usa een veto uitspreken. Maar hij kan overstemd worden en kan zelfs zijn werkelijke macht geheel verliezen.

Iets dergelijks geldt voor b.v. de heer van Agt die zijn eigen voorkeur had kunnen volgen en met de vvd verder had kunnen gaan wanneer hij had gesteld anders niet te willen. Ik meen dat dan het omda hem grotendeels zou zijn gevolgd daarin.

Maar dan had hij niet de mogelijkheid gehad werkelijk te regeren omdat hij dan geen meerderheid zou hebben. Hij moest dus wel anders doen. Denkt u, dat daarom zijn denken veranderd is of dat de gehele ambtelijke planning, die jaren vooruit loopt ook maar iets werkelijk zal afwijken?

Waarom dacht u, dat men al die extra heffingen wil? Omdat die zo nodig zijn voor vrede en de werkgelegenheid? Wel neen. Dat geld kun je wel anders vrijmaken. Maar dat betekent dan wel de aantasting van een aantal heilige koeien, de aantasting van een aantal salarissen en de aantallen ambtenaren. Dat betekent dat een terugdringen van staatsbemoeienis en staatszorg.

Zo iets kun je niet doen. Wanneer je probeert dit te doen dan verlies je de steun van je ambtenaren en daarmee je werkelijke invloed zover die bestaat.

Maar dit zijn dingen die men tijdens een vredesdemonstratie pleegt te vergeten. Na afloop denkt men dan: wij hebben het hen allen mer elkaar toch eens lekker laten zien.

Luister, die jongen die op staat in de klas en zijn tong uitsteekt tegen de meester heeft het die man toch ook maar eens lekker laten zien. De hele klas lacht. Maar wie betaalt uiteindelijk de rekening, wie gaat voor straf naar de directeur toe? Wie ligt er wakker van? Niet de meester.

Je moet naar ik meen proberen alle dingen te zien zoals zij zijn. Dat betekent dan, dat de vredesbeweging in deze dagen zo sterk is dat zij enige invloed heeft. En dat betekent gelijktijdig dat er een offensief zal worden ondernomen om deze vredesbeweging in bepaalde delen daarvan al tans te ontkrachten: in die delen die in de huidige politiek niet bruikbaar zijn.

O, degenen die voor de voornemens en denkwijzen van de staat het gevaarlijkste zijn zullen wel niet in een concentratiekamp komen, maar zij belanden toch wel in een dossier waarin heel netjes opgeschreven staat wie en wat je bent, wat je al dan niet gedaan hebt en op welke punten men je eventueel zou kunnen pakken.

O, ik weet, dat officieel voor dit doel geen instanties in uw land bestaan. Maar zij zijn er. In uw land alleen zijn er zelfs 3 op het ogenblik en dus niet alleen maar de vvd.

Denkt dus a.u.b. na, probeer de feiten te zien. Zeker, de "hollandse ziekte" is een gezonde ziekte zoals de leuze vermeldt. Daar ben ik het mee eens. Maar dat betekent dan nog niet, dat al die demonstraties zelfs indien die over de gehele wereld plaats zouden vinden veel werkelijk kunnen veranderen.

Dat laatste kunnen de eenvoudige mensen alleen wanneer zij ook bereid zijn risikos te nemen, wanneer zij bereid zijn om offers te brengen en hun voormannen niet alleen konfronteren met hun protest maar hen ook daadwerkelijk bij verkiezingen e.d. op de vingers willen tikken.

Maar wie durft dat aan. De beste vredesdemonstratie die in uw land maar denkbaar zou zijn zo onegtwijfeld bestaan uit een door een ieder weigeren belastingen, gemeentehffingen e.d. te betalen voor definitief vaststaat dat alle atoomwapens van de nederlandse bodem verdwenen zijn.

O ja, wanneer voldoende anderen dit doen zult u wel mee doen. Maar er zijn er immers niet genoeg? Daarom gebeurt zo iets niet.

x Wat nu nog een kleine koerswijziging is kan over 10 jaren op een grote verandering uitlopen. Ook nu staan mensen met hun meubelen op straat van wege weigering iets te betalen.

- Hoeveel mensen blijven 10 jaren enthousiast? En dan zoudt u nog anderen er toe moeten brengen om b.v. tijdens een verkoping als die waarop u doelt te voorkomen dat die ook maar enige winst of het gewenste bedrag op zou kunnen leveren, zodat de overheid ziet dat het uiteindelijk te kostbaar is om op deze wijze nog druk uit te oefenen.

Maar dan wordt het moeilijker. Dit betekent iemand die uitgezet wordt onmiddellijk onderbrengen, desnoods bij jezelf, ook al heb je in feite daarvoor de ruimte niet. Dat betekent iemand die men water gas en licht afsnijdt voorzien daarvan middels een lijntje en een slangetje onder het motto: dat mag misschien niet en kan gevaarlijk zijn maar wanneer het niet anders kan doen wij dat wel even.

Wanneer het zover komt dat de mensen zo voor elkaar op gaan komen en het zozeer met elkander eens kunnen worden erken ik onmiddellijk dat hier een loot van een nieuw tijdperk kenbaar wordt.

Want eerst dan zullen wij kunnen konstateren dat de mensen zich niet meer bij voorkeur bezig houden met " wat denk jij en wat denk ik", maar zich bezig houdt met de vraag hoe men te samen beter kan leven en hoe men het eigen leven een vorm en inhoud kan geven waardoor men geen bedreiging vormt voor anderen en gelijktijdig zichzelf niet schaadt of zelfs vernietigt zonder een dwingende reden.

Eerst wanneer het zoverkomt - en dat duurt naar ik vrees nog wel wat langer dan tien jaren - ben ik bereid te stellen, dat hier de tekenen van de kracht van Aquarius duidelijk kenbaar wordt.

Maar zolang de mensen in een gezamenlijke roes demonstreren en vervolgens weer ijverig verder gaan met het verdedigen van hun eigen belangen zonder zich af te vragen wie en hoe zij schade berokkenen zie ik daarin nog geen kenbaar teken van een nieuwe era. Vergeef mij.

x Wanneer een grote massa samenkomt wordt zij een gevaarlijk object. Zij denkt dan zelf niet meer. Toeh zag ik hierin een druppeltje ten goede, want die krankzinnige wedloop in bewapening stuit op mijn gevoel van ethiek. Dat is zo ontzettend ...

- Ik kan u wel begrijpen en ben onmiddellijk bereid elk argument dat u aanvoert zonder meer te billijken - vanuit uw standpunt dan. Maar misschien mag ik dan nog wat " idealistisch" materiaal op tafel leggen?

Wij moeten iets doen tegen de apartheid in Z. Afrika? Indirect wordt dit land door Nederland nog steeds uitstekend bediend.

Boycot Chili? 4 Nederlandse banken financieren mede wat er daar ook nu nog gebeurt. Hetzelfde geldt voor andere Zuidamerikaanse landen. Ook die landen met een wrede dictatuur waartegen men demonstreert en waar een ieder hier te lande schande over spreekt.

Er zijn heel wat bedrijven in uw land die mede demonstreren en zich openlijk verzetten tegen een steeds verdergaande bewapening, maar die ondertussen maar al te graag elke legerorder noteren die hun kant aan uit zou kunnen komen.

Dit zijn dan enkele feiten. Het is niet voldoende om te samen mooie kreten te krijten en mooie speeches te spreken, samen in de roes van het ogenblik uit te roepen: hier zijn wij en wij zijn er tegen.

Wil je werkelijk iets bereiken dan moet je ook bereid zijn de rekening te betalen wanneer die zo dadelijk gepresenteerd wordt: de rekening die je eigen idealisme immers met zich brengt.

Maar zodra het gaat over banen, inkomen, vermindering van rijksbijdragen voor werkelozen enz. dan stuiven degenen die door hun daden dit zelve mede hebben veroorzaakt wild op en verzetten zich nog veel sterker en massaler tegen de " aantasting van eenmaal verkregen rechten".

Deze feiten zijn het mede die mij er toe brengen te zeggen: hetgeen men hier heeft gezien was goed, hoopgevend in zekere zin, maar voor mij was het nog lang niet een duidelijk kentekenen voor het aanbrenken van een nieuwe era.

x U zegt niets over de mogelijkheid iets te doenvoor de vrede door ons b.v. in te spannen voor het bestrijden van de honger in de wereld. Of verwacht u daarvan niet veel?

- Weinig. Hongerigen voeden is altijd goed. Maar breng je daardoor werkelijk vrede? Zolang de mensen niet te eten hebben is het enige waaraan zij denken: hoe kan ik nog iets te eten krijgen.

Geef hen voldoende te eten en zij zullen u zeker niet dankbaar zijn maar zich af gaan vragen waarom zij dat alles vroeger niet gehad hebben. En u bent in hun ogen daaraan dan schuld.

Mogelijk klinkt het u vreemd in de oren, maar uw weldaden tegenover derde landen resulteert maar al te vaak in een haat tegen de weldoener. Wanneer u dus dergelijke acties ziet als een weg naar de vrede kan ik alleen maar zeggen: volgens mij niet.

Wanneer u uit menselijke, morele en ethische overwegingen niet wilt toelaten dat er waar dan ook mensen moeten verhongeren, dat u zich blijft verzetten tegen het martelen van mensen in andere landen en wat dies meer zij, zo is dit volgens mij normaal. Het is gezien de maatschappij waarin u leeft volgens mij uw plicht en dit wordt nog eens bijzonder onderstreept door de door u aangehangen humane of religieuze achtergronden.

Maar denk niet, dat u daarmee de vrede bevordert. Werkelijke vrede kan eerst dan ontstaan wanneer een andere vorm van wedijver tussen de mensen mogelijk is en algemeen aanvaardt wordt.

Oorlog is niets anders dan een wedijveren van groepen en machten met elkaar. Zij grijpen naar dreiging en geweld omdat zij menen hun eigen meerwaardigheid op geen enkele wijze - hoe dan ook, voldoende te kunnen uiten.

Vandaar ook de economische oorlog die gevoerd wordt. Vandaar deze niet geheel legale manipulaties op de goudmarkt de laatste 7 jaren waarbij de sovjet unie ongetwijfeld een belangrijke rol heeft gespeeld.

Vandaar ook die vreemde manipulaties met granen over de gehele wereldmarkt, die hoofdzakelijk door een aantal zaken in de Usa worden beheerst en door de staatsleiding aldaar worden goedgekeurd. Waarbij zakelijke eerder dan morele overwegingen dit doen resulteren in een export van granen naar rusland in hoge mate, ofschoon dit land officieel nog steeds heet de vijand te zijn.

Trouwens, wanneer je vrede wilt hebben op aarde doe je er goed aan, te beginnen bij jezelf. Maar wanneer je, om vrede roepende, onmiddellijk bereid bent alle burgers die het niet met je eens zijn af te rossen - en dat is meerdere malen gebeurd - dan denk ik niet dat je daar veel goeds mee uitricht.

En wanneer je bezig bent te kollekteren voor hongerende landen of b.v. voor de nu hongerlijdende polen - een betrekkelijk klein deel van de bevolking aldaar - dan geef je zeker die anderen daardoor een steuntje in de rug. Maar denkt u werkelijk dat je door het leveren van een x-aantal pakketten met voedsel, kerstbroden, melkpoeder in grotere hoeveelheden en zelfs medicijnen iets kunt veranderen aan de werkelijke ellende in polen en haar oorzaken?

De ellende in polen is gewild, is deel van een "scenario" dat de macht van de vakbonden moet breken. En daaraan kunt u feitelijk niets doen. En wanneer u er wel werkelijk iets aan zoudt kunnen doen dan zou het gevolg eerder meer geweld zijn in dit gebied dan vrede.

U hebt met zijn allen nog niet in de gaten hoe alles in elkaar zit. U denkt dat het alles nogal simpel is. Voedt de hongerigen, zorg dat iedereen gelukkig is. Best.

Maar hoe wilt u dan reageren wanneer die anderen voor hetgeen u hen tijdelijk meende te geven niet zelf willen werken? Als blijkt dat men zelf maar zeer weinig of zelfs niets wil bijdragen tot een blijvende oplossing van het probleem?

Wanneer er een grote boom staat met daarop een enkele parasiet dan is dit mogelijk een leuk gezicht. Maar wanneer diezelfde boom door een grotere reeks parasieten wordt omstrengeld betekent dit zijn dood.

Daarom meen ik dat u, in het belang van de mens en van de vrede er beter aan doet, de mensen te helpen om zelf iets te doen, zelf iets te zijn. En al klinkt het hard, dan is het beter dat die mens op de grens van het verhongeren blijft leven, maar de kans krijgt voor zich voedsel te verbouwen, dan dat hij voldoende voedsel van anderen kan krijgen en dus liever blijft zitten om even van zijn ellende bij te komen, waarop door verwaarlozing van mogelijkheden een volgende maal hetzelfde verschijnsel zich herhaalt en nog feller toeslaat.

Ik wil u er op wijzen, dat dit in feite in meerdere z.g. arme of derde landen is gebeurd, terwijl men elders uw hulp aan hongerenden wist om te zetten in gelden voor wapenaankopen.

Hetzelfde bij z.g. bevrijdingsbewegingen die men steunt. Het is volgens mij beter de mensen eerst eens onder die onderdrukking te laten lijden tot zijzelf dit niet meer kunnen verdragen. Dan pas zijn zij enige steun waard, mits zijzelf zich onthouden van die gedragingen die hen tegen anderen in opstand deden komen.

Vanuit mijn standpunt lijkt een dergelijke benadering mij beter dan een ondersteunen van in feite zeer kleine minderheden dan el het steeds weer acties voeren tegen en desnoods gewapend ingrijpen bij dictaturen die u onuitstaanbaar acht.

Besef mijn vriend dat je, wanneer je de hongerigen zonder meer allen te eten gaat geven, je maar één ding zeker bereikt: een aanmerkelijke toename van het bevolkingsaantal op aarde. Maar geen vrede.

Vrede, werkelijke en blijvende vrede, is op aarde nu nog niet denkbaar omdat elk volk, elke natie zijn eigen maatstaven aanlegt, zijn eigen begrippen hanteert en eigen meerwaardigheid proclameert. En hoe jonger een natie is, hoe primitiever hun standpunten zullen zijn bezien vanuit uw eigen beschavingsvorm.

Verder blijkt dat vooral de leiders van der elijke in feite zeer arme, hongerige en prille naties lijden aan een soort uebermensch-komplex waaraan zij alles opofferen zolang zij maar de kans hebben hun eigen grootheid luidskeels ook naar buitentoe te verkondigen.

Vrede op aarde is eerst mogelijk wanneer de mensen in zichzelf vrede vinden en niet door het voeden van de hongerigen, niet door vredesdemonstraties en niet door dwang. Zij is alleen bereikbaar door een grote verandering in de mensen zelf.

Zolang je jezelf niet hebt verandert denk ik dat je wat dit betreft dan ook niets in de wereld kunnen veranderen. Wat mij als antwoord op dit punt voldoende schijnt.

Wie heb ik nu allemaal tegen mij ingenomen? Ik zal maar niet naar een ander onderwerp gaan vragen. Dat moet een volgende spreker dan maar opknappen.

Ik heb het goed geacht u al deze dingen te zeggen, ook al weet ik dat het mij niet alles in dank is afgenomen. Daarvan ben ik mij terdege bewust. Maar ziet u dan zelf niet welke tendenzen er op het ogenblik zijn?

Ik heb niet de bedoeling een prognose te geven. Maar bemerk u dan niet hoe overal en op elk gebied de spanningen oplopen en niet teruglopen? Bemerkt u dan niet hoe op elk gebied, sociaal, economisch, politiek, de tegenstellingen in feite elke dag scherper worden? En denkt u dan nog werkelijk dat je dergelijke ontwikkelingen met enkele demonstraties of desnoods stakingen uit de weg kunt ruimen?

Ik zeg u één ding: 1981 wordt wat dat betreft een erg lastig jaar.

Meer werkelozen. Meer protest tegen de offers die men zal moeten brengen om de situatie ook maar enigszins te veranderen. Meer geschipper heen en weer.

Weer een mislukken van de bezuiniging van de staat op haar eigen kosten en uitgaven in uw land en elders. Een enorme nederlaag voor mensen als Thatcher. Het aan de macht komen van anderen dan Breznev in de Ussr.

Voor Reagan een wankelende tijd. Zijn leven zou in het komende jaar, vermoedelijk tussen mei en juli nogmaals in gevaar kunnen komen. Het zou fataal kunnen worden al neem ik het niet aan. Hij ondervindt ernstige tegenstand op velerlei gebied van belangen die hij in zijn drang naar economie heeft moeten schaden.

De derde wereld toont een aantal kleine oorlogen. In vele landen zijn in de loop van het jaar zeer bloedige revoluties te verwachten die zeer waarschijnlijk aan het einde van het jaar nog steeds een overbodig bloedvergieten met zich brengen.

In de wereldhandel zijn enkele pieken. Hier en daar loopt alles even weer wat beter, maar een ieder probeert zijn grondstoffen en producten zo duur mogelijk te verkopen en daarom alles schaars te houden.

Het gevolg van dit alles is, dat verbruikspatronen over de gehele wereld aanmerkelijke wijzigingen ondergaan en dat juist daardoor degenen die dachten economische macht te bezitten grote slagen zullen moeten incasseren.

Dit geldt ook voor bejaalde oliemaatschappijen ofschoon dezen, door zich te dekken door investeringen in andere vormen van energiewinning waarschijnlijk wel kunnen redden. Van bepaalde arabische belangen en sheiks zal dit niet gezegd kunnen worden.

Dit alles zal ongetwijfeld aanleiding worden tot vele grote demonstraties en heus niet alleen in Amsterdam of Den Haag - want de residentie krijgt ook enkele malen een beurt in het komende jaar. Maar ook in Londen, Parijs en zelfs in de Usa, waar o.m. Times Square in New York getuige zal worden van een ontstellende demonstratie. Vele van deze demonstraties gaan uit van idealen zoals vrede, maar in feite zijn zij steeds meer tegen iets dan voor iets.

Japan komt met enkele opzienbarende uitvindingen die een omwenteling op het gebied van electronica kunnen betekenen. Gelijkzeitig is het meer dan waarschijnlijk dat in de loop van het jaar een van de grootste politici plus enkele zakenlieden die te samen een trust hebben in moeilijkheden komen en vermoedelijk door eigen hand naar onze kant komen om daar hun schulden nog eens goed te overzien.

Het wordt in het komende jaar steeds duidelijker dat er ergens iets verrot is, maar niemand weet wat. Daarom zou aan het einde van 1982 in vele landen wel eens de roep om een sterke man kenbaar kunnen worden. En dit is het meest gevaarlijke wat er bestaat.

Een goede dictator kan zeer veel goeds doen en veel tot stand brengen. Maar hij heeft altijd rond zich mensen die zijn bevelen uit moeten voeren en dezen plegen snel bezeten te geraken van de macht, zelfs indien hun ohief aan deze neiging zou ontkomen.

Er komen steeds meer rechtse tendenzen naast de z.g. linkse en alternatieve invloeden naar boven en zij zijn geneigd hard, ja, middels terreur hun initiatieven door te zetten.

Wanneer je het gehele jaar overziet denk je dat het veel erger had kunnen zijn. Maar de meeste mensen zullen aanpassingsmoeilikheden hebben gedurende dit jaar die niet voor de poes zijn.

Heel veel mensen zullen dan ook terug gaan hunkeren naar oude tijden zonder te beseffen dat zij wel degelijk over de middelen beschikken om meer tot stand te brengen dan het verleden ooit bood.

Ik voorzie naast al die acties ook nog een aantal groepen die eindelijk gaan beseffen waarom het in feite gaat. Ik zie steeds meer kleine groepen - ik wil niet spreken van kommunes daar men dit woord verkeerd zou kunnen begrijpen - die in het komende jaar te samen in een soort van onafhankelijkheid er voor gaan zorgen dat zij kunnen voortbestaan en bovendien vaak nog anderen kunnen helpen. En dit zonder subsidies of steun van anderen.

Ik voorzie in het komende jaar inderdaad veel goeds. Maar dat goede zal grotendeels gecamoufleerd worden door het verval in de maatschappijvorm waarvan u mogelijk een tijdlang hebt gedacht dat zij de ideale welvaartsmaatschappij zou kunnen worden.

De dreigingen, het geweld zo hier en daar plus het nodige gerommel van de natuur in 1982 zal de meeste mensen blind maken voor het blijvend goede dat een dergelijk jaar met zich brengt.

De mensen kijken altijd naar de buitenkant, naar datgene wat er buiten gebeurt. Zij vergeten maar al te vaak ook te letten op hetgeen er innerlijk overal aan de hand is, ofschoon dit voor verdere ontwikkelingen essentieel is. Geen wonder dat slechts weinige mensen zich in het komende jaar bewust zullen worden van de vele zeer positieve mogelijkheden en ontwikkelingen die reeds dan zich aankondigen.

En nu niet als een soort doekje voor het bloeden, maar als een eerlijke verklaring van overtuiging: ik geloof dat het volgende jaar een aantal actiegroepen - niet alle - toont die zich om gaan vormen tot zijnsgruppen. En dat is heel wat anders dan actie alleen.

Ik geloof dat deze groepen dan inderdaad sterk zullen bijdragen tot het verder ontwaken van de geest van aquarius in de mensheid. Ik rees echter, dat dergelijke dingen voorlopig nog niet in de krant zullen staan, dat de vara die nieuwe ontwikkelingen niet uit zal kraaien, dat de tros zal proberen deze ontwikkelingen vast te ketenen en dat veronica zelfs zal trachten het besef hiervan met beatmuziek weg te wissen.

Vergeef mij, dat ik deze laatste opmerking maakte. Ik zal nu gaan eindigen. Dan hebt u zo dadelijk meer tijd voor een volgend onderwerp.

Wat ik heb gezegd is, zover het de feiten betreft, beslist juist. Uw mening moet u zelf vormen. Maar het lijkt mij onredelijk naar een enkel verschijnsel te kijken en dan uit te roepen: Hier is het begin van de nieuwe tijd. Of hebben de boeren u nooit verteld dat één zwaluw nog geen zomer maakt?

Eén reek van vredesdemonstraties betekent dan ook nog niet dat er nu en zeker daardoor, ook maar iets verandert.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

U kunt verdere onderwerpen ter tafel brengen.

x Kunt u iets zeggen over de indiaanse magische leer en Carlos Castaneda?

- De basis is het denken in termen van een harmonie die op zich een verandering brengt, waardoor een bepaalde harmonische werking aanmerkelijk versterkt kan worden wanneer je het effect daarvan tenminste kunt verdragen.

Een langdurige uiteenzetting hierover te houden zou mij erg moeilijk worden.

Ik heb een oom gehad die altijd weer begon te vertellen over zijn ervaringen in de tijd dat Troelstra voor het eerst iets van zich liet horen. De eerste maal dacht een ieder een verhaal te zullen horen dat de sociale revolutie verhelderde.

Maar het was in feite een klagend verhaal dat het heldendom vandie dagen steeds meer verduisterde en niets onthulde. Ik zou willen voorkomen dat u mij met die oom moet gaan vergelijken. Daarom hoop ik dat u mij niet euvel zult duiden wanneer ik met de voorgaande opmerking volsta.

x

Temperamentenleer en esoterie.

-

Ja, wanneer je aan esoterie wilt doen moet je wel het daarvoor passende temperament hebben, zeker wanneer je een bepaalde esoterische school wilt volgen. Want daar moet je niet bepaald een sanguinisch temperament voor hebben dunkt mij.

Ik heb trouwens een nicht gehad met ontzettend veel temperament. tot mijn spijt moet ik daaraan toevoegen, dat zij dit voornamelijk exoterisch xpoiteerde.

Wanneer u nu spreekt over een temperamentenleer dan begint U mensen in vakjes in te delen, van sanguinisch tot flagmatiek, soms zelfs lethargisch, toe.

Mijn persoonlijke ervaring is, dat alle mensen wel een temperament hebben dat op kan vlammen. Het grootste verschil is wel, dat er mensen zijn die alles graag meteen etaleren, terwijl anderen juist hun werkelijke reacties zorgvuldig verbergen en bewaren voor volgens hen belangrijke aangelegenheden.

Wanneer wij aan esoterie doen kijken wij in feite in onszelf. Bent in dan in het bezit van de soort temperament die in de volksmond opgewonden standje pleegt te heten zo verwacht je heel andere zaken dan bij mensen die voorzien zijn van lome lijsigheid. Maar kennelijk kijken beiden ergens naar hetzelfde innerlijk.

In dit innerlijk is in de esoterie het enig werkelijk belangrijke. Want zodra ik weet wat er in mij leeft zal mijn temperament mij niet meer kunnen voeren of deren. De onbeheerste uiting van een temperament is volgens mij een uiting die je in de plaats stelt van een innerlijk bewust ervaren.

Men kan nu wel beweren, dat het gedrag van de mens voor het grootste deel door afscheidingen en hormonen bepaald wordt, zo in de stijl van : Jan, de bijniere maken overuren en daarom kun jij nu niet stil staan. Uit de praktijk echter blijkt dat iemand die zijn innerlijk wezen heeft gevonden, daardoor zijn uitingen aan kan passen aan dit innerlijk ongeacht de lichamelijke omstandigheden. Je zou kunnen zeggen dat zo iemand zijn lichamelijke mogelijkheden en reacties aanpast aan zijn innerlijke werkelijkheid.

Daarnaast zijn er natuurlijk heel wat mensen die vooral in hun denken zeer temperamentvol plegen te zijn, maar niet veel verder komen. Dat zijn de mensen die de woorden gemakkelijker vinden dan de praxis. Theologen en zo.

In deze gevallen moet ik tot de konklusie komen: wanneer je in jezelf ook maar een grein van waarheid vindt wordt dit voor jou zo belangrijk dat je daarvoor een groot deel van je illusies terzijde zult stellen en zo beheerster en meer werkelijkheidsgetrouw zult gaan reageren.

Wat mij in eerste aanleg brengt tot de konklusie dat temperamenten op zich maar weinig samenhang tonen met de esoterische ontwikkeling, maar dat de esoterie wel kan voeren tot een schijnbare verandering van het temperament.

Nu zullen er natuurlijk geweldige zielen zijn die mij onmiddellijk willen vragen hoe zij hun echtgenoot of echtgenote er toe kunnen brengen aan esoterie te gaan doen. Maar u moet dan één ding onthouden:

Wanneer iemand een bepaalde wijze van leven heeft, een bepaalde ajachtigheid of gelatenheid - wij kennen allen wel het ergelijke van een flegmatische reactie - zo moeten wij niet de fout begaan dit te zien als in verband staande met de esoterische ontdekkingen zelf.

Het enige wat het temperament wel doet is de wijze mede bepalen waarop men in het begin die esoterie benaderen zal. Ik zou mij voor kunnen stellen dat je een esoterische systeem ontwerpt waarbij je de mensen klasseert volgens temperament en dan elke klasse een andere opgave verstrekt.

Dit is trouwens ook de praktijk geweest van vele oude meesters. Zij gaven hun leerlingen meditatieopdrachten en andere bevelen die voerden tot iets wat nuttig kon zijn voor de leermeester of voor de leerling. Hierbij pasten zij zich steeds zeer goed aan bij de karakteristieke waarden van de persoon waarmee zij te maken hadden.

Zij lazen a.h.w. de aard en mogelijkheden, ja de denkbeelden van hun leerlingen. Maar dat komt ook meer spontaan bij mensen wel voor. Ik herinner mij dat ik een buurvrouw had. Ik woonde toen in een zeer behoorlijke buurt.

Zij had een zeer eigenaardig inzicht in haar kinderen zowel als haar echtgenoot. Wat zij kennelijk wenste was hen tot een mate van gezelligheid brengen.

Zo had zij zich aangewend om, wanneer haar Janneman des avonds moet thuis kwam, hem onmiddellijk te verrassen met een paar lakleren schoenen plus het verzoek die aan te trekken. Gevolgd door de mededeling: je pak ligt al voor je klaar kerel, want wij gaan vanavond eens gezellig de stad in.

Maar kwam haar Jan eens thuis met een overvloed van energie dan bracht zij hem een paar pantoffels en toonde zichzelf in gewaden die wel suggestief waren voor bepaalde bezigheden, maar dan niet buitenshuis.

Dit lijkt op helderziendheid en was zeker een bijna inspiratieve benadering. Ook haar kinderen pakte ze op een dergelijke wijze aan. Je hoorde haar nooit zeggen: jullie moeten nog leren.

Zij vroeg alleen: weet je dat al? Moet je dat dan nog niet weten? Waarop de kinderen in het begin reageerden met een: dat kijk ik vanavond nog wel even na. Waarop zij zei: dan leg ik de boeken wel alvast voor je op de ontbijttafel.

Zij voegde dan de daad bij het woord, maar de boeken plachten dan toch weer te verdwijnen en de lessen werden altijd, zij het soms summier, gekend. Kortom: zij kende haar pappenheimers ofschoon die wanneer ik het mij goed herinner niet bepaald van pap hielden. Wel konden zij anderen pesten tot die geen pap meer konden zeggen.

Zeker, wij allen hebben een eigen temperament. Maar dat is moeilijk te klasseren lijkt mij. Wat wij nodig hebben is iemand die met een intuïtieve erkenning van hetgeen wij op het ogenblik op het ogenblik niet zijn helpt om ook van het schouwen naar binnentoe steeds weer het beste te maken. Zoals ik hopelijk voor u gedaan heb met mijn benadering van dit onderwerpje.

Het laatste onderwerp: DE innerlijke dialoog.

Jaja, een innerlijke dialoog is iets waar wij op aarde bijna voortdurend mee bezig zijn. Zij verloopt meestal ongeveer als volgt: Nuja, eigenlijk kun je dat toch niet doen. - Ja, maar het is zo. - Natuurlijk, maar dat kan toch eigenlijk niet? - Wie zegt je dat ik het niet kan? En nagelang de omstandigheden eindigt deze dialoog dan met een "oh, klets moet of een welgemeend "Barst.

Op die manier zijn wij dan eigenlijk met onszelf in gesprek. Maar ja, vaak willen wij dit zelfs voor onszelf niet weten. Dan zijn wij in gesprek met onze lieven heer, God.

Dan gaat het zo: Heer, ik ben u dankbaar voor dezen dag. Maar had het nu werkelijk zo hard moeten regenen." En dan horen wij in onszelf een stem die zegt "waarom ik dat doe hgaar je geen bliksem aan. Dan steek je maar een plu op. Ik geef je geld genoeg daarvoor." Dan wij weer "ja, Heer, maar ik ben niet alleen in die regen." Waarop de andere stem weer antwoordt: "stel je niet zo aan, want wanneer je zelf binnen zit kan je dat niets scheijen".

Zo gaat dat dan. En god is gemakkelijk nietwaar. Wij zeggen tot onszelf dat wij iets eigenlijk niet mogen doen en vragen dan "Heer, wat vindt u daarvan?" En de andere stem zegt dan zo iets als: nu ja, voor deze keer mag het wel. Waarop wij blij uitroepen dat wij nu van de heer zelf permissie hebben gekregen om eens te zondigen.

Mogelijk klinkt u dit was speels wanneer ik het zo stel. Maar ik heb ook wel eens last gehad van innerlijke dialogen. Dat is een soort interne en wederkerige verbale diareh op esoterisch niveau.

En wanneer je zo in jezelf met jezelf innerlijk aan het bekechten bent - want meer wordt het vaak niet - probeer je eigenlijk doekjes te vinden voor het uiterlijke bloeden.

Wij weten allen natuurlijk heel goed dat wij vele dingen doen die zelfs wij niet goed kunnen heten en dat wij heel wat dingen nalatendie wij in feite als een plicht zouden moeten beschouwen.

En daar probeer je dan uit te komen. Men noemt dit wel "in innerlijke tweestrijd staan". Dat staan heb ik overigens nooit goed begrepen, want de meesten liggen in tweestrijd, alleen de vrome broeders knielen.

En uiteindelijk zeg je dan tot jezelf: ik heb dat nu wel gedaan, maar uiteindelijk had ik het niet anders kunnen doen. En misschien spreek je alleen met jezelf, maar dan geef je hjezelf meestal toch wel een klapje op de schouder, vergezeld van een "kerel, je hebt gelijk."

Misschien zeggen wij het ook wel tegen "god". Dan stemelen wij "Here, ik had niet geweten hoe ik het anders had moeten doen." En dan wachten wij even. Wij wachten misschien zelfs een hele tijd en informeren dan innerlijk voorzichtig "Heer, hebt u daar geen mening over?"

Dan wacht men gemeenlijk weer een hele tijd in stilte om dan tot zichzelf te zeggen: "Wanneer hij er geen antwoord op weet, waarom zou ik dan mijzelf veroordelen?"

Ook dit zijn vormen van innerlijke dialoog, maar soms gaan wij toch nog iets verder. Want een innerlijke dialoog kan ook voeren tot feitelijke ontdekkingen. Ik heb u zo even al verteld over mijn psychisch begaafde buurvrouw.

Dat goede mens bezat kennelijk een vorm van telepathie en ontwikkelde die in een voor haar kennelijk belangrijke richting. Wanneer zij dan weer eens uit was met haar dan meestal vermoeide echtgenoot en zij zag hem opeens oprissen als een plant die na lange tijd water krijgt dan kwam er een vreemde tinteling in haar ogen.

Zij volgde even zijn blikrichting en dan zei ze: tut tut. Innerlijk had zij dan kennelijk een dialoog gehouden. Zo van: Ja, hij was wel erg moe en ik heb hem meegesleept, maar hij is uiteindelijk met mij uit. "maar hij mag dan toch wel even kijken". Ik heb heus zelf genoeg in de etalage, dus hij hoeft niet voor een andere zaak te blijven staan.

Maar alles wat daarvan naar buiten kwam was: tut tut. En dan schrok haar Jan zich een hoedje, zette het op en begon zich opeens te realiseren dat hij de rekening nog moest betalen.

Dus zette hij het hoedje weer af en verviel langzaam weer in zijn vermoeide sleur.

Zo is het leven nu eenmaal: iedereen, ook u, spreekt wel eens met zichzelf. En om eerlijk te zijn, wij kunnen niemand zo goed beliegen als onzelf. Dat doen wij dan ook regelmatig.

Wij zeggen steeds weer tegen onszelf: nuja, het was wel niet goed, maar ik kon niet anders. O, je had natuurlijk wel anders kunnen handelen, maar kun je dat ook aan jezelf toegeven? Ik zie het al voor mij.

Ik zie het al voor mij: een man als Gijsen. Een aangename figuur. Hij rookt een pijp. En ook dat is prettig, want dit laat andersn de hoop dat hij eens de pijp uit zal gaan. En als hij uit is kan hij de pijp dan aan Maarten geven. Bovendien ziet hij er soms wel heel erg zelfverzekerd uit.

Stel je nu eens voor dat zo iemand met zichzelf zit te praten en zegt, in zich: "Lieve Heer, ik heb ze weer eens flink op hun donder gegeven, want orde moet er zijn" En die God antwoordt in hem dan: "Er hoeft geen orde te zijn, wanneer er maar liefde is." Hij weer: "ja Heer, maar die heb ik afgezworen... Daarom moet ik zorgen voor de juiste orde in Uw kerk."

Op die manier kan hij zich voor blijven houden dat hetgeen hij doet goed is, ook al beseft hij soms heel goed, dat hij de zaken beter anders had kunnen aanpakken.

Of van Agt in gesprek met zichzelf: "Ik wilde dat ik uit die politiek was. Dan kon ik nu gaan fietsen." En zijn andere ik fluistert terug: "hier en nu kun je nog veel beter trappen, wanneer je het maar handig aanpakt." En daarmee heeft hij zichzelf daneen excuus gegeven om even tegen een onsympathieke doordrijver aan te trappen.

Maar ook zonder die verhelderende voorbeelden staat wel vast vrienden, dat wij allen steeds weer praten met onszelf en ons een voorstelling proberen te vormen van onszelf, maar dan wel een mooie voorstelling die wij in geen enkel spiegel terug kunnen vinden.

Soms, voor een kort ogenblik, breekt de eelijkheid even door. Dan wordt het even pijnlijk en zeggen wij tot onszelf: Eigenlijk deug ik niet. Maar ja, je hebt de gedachten nog niet geformuleerd of je hoort je andere stem al mompelen: Sukkel, als je dan maar zorgt dat het niemand opvalt.

Dus wanneer u over innerlijke dialogen wilt spreken zo wil ik u een raad geven: Zie eerst eens in hoe vaak u uzelve zo een reden verschafft om slechter te zijn dan u meent te kunnen zijn.

In de tweede plaats: Wanneer u spreekt met "god" of lagere instanties, Maria, Jozef of een engelbewaarder zal nog steeds het grootste deel van wat "zij" u zeggen van uzelf stammen.

Overigens klinkt dat laatste wel wat gevangenis-achtig: het gevoel dat je in een soort hemelse gevangenis zit en steeds een bewaarder naast je hebt staan, ook al is dat dan een engel.

Luister, wanneer je werkelijk met God spreekt zijn er geen woorden. Dan is er "iets" en dit iets overspoelt je zodanig, dat er niets van je overblijft en ook niets van je probleem. En wanneer je je weer geheel van jezelf bewust bent borrelt er bovendien vaak een reeks oplossingen naar boven die je dan nog aanvaardbaar vindt ook. Dit ofschoon u normaal en alles redelijk beziende, liever een andere weg zoudt hebben gevolgd.

Dus: wanneer je al innerlijk antwoord krijg moet je zolang het om woorden gaat maar aannemen dat je op zijn minst zelf een aardig stukje meepraat.

Misschien ook spreek je alleen maar met een vriend in de geest. Er zijn nogal wat mensen die zeggen dat zij heel wat vrienden in de geest hebben. Dan vraag ik hen wel eens, heel voorzichtig, want zij horen mij dan toch niet: Zeg je dat misschien omdat je er verder zo weinig kunt vinden?

Dan zijn die mensen vaak met die vrienden uit de geest in debat. Misschien dat die geest ook probeert zo nu en dan antwoord te geven. Maar dan moet je maar een mogelijkheid daartoe krijgen.

Want dit overkomt mij ook wel eens. Ik zoek daarvoor natuurlijk vooral oude vereerders en vereersters uit; elke mens heeft zijn ijdelheid en een geest verliest die ook niet onmiddellijk. Tot nu toe heb ik tenminste de mijne steeds weer terug gevonden.

Dan zijn die mensen bezig met hun gehele problematiek en je zoudt hen willen zeggen: kom, mensen, lach er eens om. Lach nu eens om jezelf en neem het niet zo zwaar. Maak nu maar van de dag die komt het beste wat je kunt, want meer kun je toch niet doen.

Maar denkt u, dat zij dan luisteren? Welneen. Zij zijn veel te druk bezig te vertellen wie er al zo niet deugt. Eingelijk is het wonderlijk: de meeste mensen vinden dat zijzelf nog net een heel klein beetje deugen en dat zij daardoor meer zijn dan de rest.

Er zijn zelfs mensen die zichzelf deugdzamer vinden dan anderen omdat zij zichzelf een groter zondaar durven noemen dan anderen. Ik heb dergelijke tegenstellingen nooit geheel begrepen. Maar hoe het ook zij, men spreekt altijd weer in de eerste plaats met zichzelf.

En wanneer de geest probeert te antwoorden en je vangt er iets van op dan selecteer je nog wat je uit dit antwoord wilt begrijpen. Wanneer er ooit iemand werkelijk oostindisch doof is geweest dan is het wel een mens die in discussie is met zijn God, een hogere kracht of een lichtende geest.

Indien ik daaruit een konklusie mag trekken - u moet mij die niet kwalijk nemen hoor - dan zou ik zeggen: gebruik dezelfde techniek die menige ervaren kroegloper kent.

Sla je kijltje maar achterover door het keeltje, staar dan even bedachtzaam voor je uit zonder te praten en zonder te luisteren. Dan voel je de warmte opkomen, waardoor je het juiste woord weet te vinden om anderen nog danig te pesten zonder dat er ellende van komt.

Probeer een ogenblik te denken over de noodzaak, de vreugde, zo je wilt ook de ellende die er is. En wanneer je dit gedaan hebt, sluit de zaak af. Niet wachten op een antwoord, niet snel iets anders gaan doen, maar gewoon even zitten. Desnoods in zak en as wanneer het niet anders kan. Maar zitten.

Dan gewoon wachten wat er in jezelf opkomt. En wanneer je dan voelt dat die warmte of soms ook die kilte zich in jezelf verspreidt tot jezelf zeggen: zo, dat geef ik nu maar aan de wereld zover ik het niet kan gebruiken.

Dit lijkt mij de beste wijze om met jezelf te spreken. Doordat je nu innerlijke waarden zonder discussie of verontschuldiging beleeft en waarmaakt denk ik, dat je ook een juister beeld krijgt van jezelf.

En dit lijkt mij dan een vordering te betekenen op het pad der esoterie. Maar wanneer u soms meent dat dit niet voldoende is? Het is wel zo.

Alweer een typisch gebeuren: wanneer een spreker met voldoende zelfverzekerdheid spreekt over iets waar hij niets vanaf weet, dan weet mogelijk iemand in het gehoor wel beter, maar denkt: die vent praat zo goed, laat mij mijn mond dan maar houden. En zo krijgt op aarde menigeen gelijk die het niet heeft.

Goed. Dat was dan het laatste schriftelijk ingediende onderwerp. Ik kan er nog een voor mijn rekening nemen, daarna zal ik afrekenen.

En nu volgt een zo diepe stilte dat ik zelfs niet meer geheel durf te geloven in de woorden "uit de diepten roep ik tot U, o Heer.

Verandering.

Verandering is eigenlijk een eigenaardig verschijnsel. U heeft mijn tante Mien nooit gekend. Prijs u gelukkig. Tante Mien was een mens die voortdurend scheen te veranderen.

Niet alleen dat zij twee totaal verschillende profielen had - aan de ene kant leek zij scheef, aan de andere rechtlijnig - maar aan de ene kant had zij een zware wenkbrauw. Aan de andere kant had zij eens geprobeerd te epilieren tot een fraaie boog en sindsdien vertoonde deze brauw een fraaie meandervorming.

Ook haar figuur toonde een wat ongelijke volte - mogelijk had zij het een of ander scheef dicht gemaakt of zo, dat weet ik niet. Maar haar voorbalkon vertoonde een aanmerkelijk verschil in peil, dat staat wel vast.

Wanneer je tante onder een bepaalde hoek van de ene kant zag acht je "nou, dat is heel wat." Een paar stappen verder dacht je al "wat is dat". En wanneer je de ronde had gemaakt dacht je uiteindelijk: "nou, dat is ook niet veel."

Maar verder was zij een goed mens. Een heel goed mens zelfs. Je merkte er wel niet veel van, maar het was een goed mens.

Verandering is nu eigenlijk hetzelfde. Wij denken dat de dingen veranderen, maar wij zien alleen de zaken van een andere kant. Ik kan u dat wel duidelijk maken:

Neem nu b.v. uw land in de tijd van vader Drees. Ik vond hem altijd een leuk mannetje, echt een rustig stenograafje met sociale bijbedoelingen.

Vadertje Drees bouwde voor u de welvaartsstaat op en U bekeek alles dan ook van die zijde. U zei: wat gaat het goed, wat is het mooi. Nu is vader Drees voorbijgegaan en zelfs de zoon is voorbijgegaan en al kalende een andere richting ingeslagen.

toen kwam er een Uil en u dacht: nu, dan krijgen wij mogelijk zelfs nog jacht in de nacht. Maar het bleek meer pracht zonder kracht. En toen, o hemel, verscheen daar de acht zelf.

Toen dachten veel mensen: nu ja, hij heeft wel gelijk, die anderen hebben heel wat verpest, maar deze waardige lieden zullen dat wel opruimen. De helpers noemen zich puinruimers, dus zullen zij dat ook wel zijn. Goed later hebben de mensen wel beseft dat de heren meer hebben laten liggen dan zij hadden aangepakt. Maar dat kon je toen nog niet weten.

Maar heel wat mensen keken toen al wat schever naar die welvaartsmaatschappij. De werkelozen werden meer, de immigratie van mensen nam toe, het kostenpeil liep op, de koorts liep kort en goed alom op en steeds meer mensen begonnen het hoofd wanhopig te schudden en zeiden: nounou, veel is het ook niet bepaald. Met zo een bestek krijg je nog niet één doperwt naar binnen.

Toen kwam de klap op de vuurpijl. Het was, zo zeide een ieder, belangrijk dat zo snel mogelijk een vastberaden bewind de nederlandse problemen zou aanpakken. Er werd gekozen.

De uitspraak was duidelijk, maar degenen die gekozen werden waren het even duidelijk niet eens met de kiezers. Zes maanden lang bleef de vastberadenheid uit en kreeg het bewind er de wind niet onder.

Zodat nu veel mensen mompelen dat het toch niet mee valt, dat zij het werkelijk niet meer zien zitten.

Zij lopen rond het geheel en zien er niet veel meer in. Net tante Mien.

Die verandering is niet ontstaan doordat de situatie zo veranderd is. In de tijd van Drees zat het volk er heel wat moeilijker voor. Maar de mensen zijn anders geworden, nemen een ander standpunt in.

Drees kon veel opbouwen omdat er veel mensen waren die offers wilden brengen om zo iets op te kunnen bouwen. Langzaam maar zeker kwamen er echter steeds meer mensen die vooral anderen wilden of offeren om zo iets op te bouwen. En nu wil men bouwen op de offers die men anderen af wil dwingen. En dat betekent dat de gehele offerande op een gegeven ogenblik niet meer als voorgesteld door kan gaan.

En er is niets anders dat zo pijnlijk is als een mis waarin de offerande uitvalt. Dan is het mis en menigeen heeft zelfs het gevoel dat het geen mis meer is.

Wanneer je beseft hoezeer het standpunt van de mens aansprakelijk is voor zijn besef van veranderingen zeg je al snel; voor mij hoeft het niet meer. Ik heb het nu wel begrepen. Het is alles steeds weer het zelfde, ~~bezien~~ van een andere kant.

De kern blijft echter altijd dezelfde. Het is als een mens die ouder wordt. Men zegt dat je verandert - achter je rug natuurlijk. Want wanneer men je na dertig jaren weer eens tegen komt zegt men negen van de tien malen zo iets als: Leuk dat ik je weer eens zie, kerel. Jij bent ook geen steek veranderd.

Maar voor zich heen mompelen zij: dat haar ziet dun uit. Zou het al een toupetje zijn? En die tanden zijn vast vals, een compleet gebit en bovendien kan een leek zien dat hij zwak op de poten staat ook.

Je beseft het ergens natuurlijk wel, maar bijjezelf denk je steeds weer: ben ik zo veranderd? Echt? En ben je van binnen veranderd? Laat ons eerlijk zijn: wanneer u uw lichamelijke moeilijkheden even weg denkt, hoe oud voelt u zich dan? De meesten zijn zoals ik konstater dan net aan de 18 toe.

Daarmede wil ik maar een ding zeggen: verandering is iets uiterlijks. Bewustwording of, zo u wilt, werkelijke evolutie, is voornamelijk een innerlijk proces. Voor de rest komt het meer op een kringetjes draaien om steeds hetzelfde en het steeds weer vanuit een ander standpunt ~~bezien~~.

Nu hoop ik, dat u van mening zult veranderen wanneer u tot nu toe zoudt denken, dat ik uw onderwerp "verandering" in de maling heb genomen. Want zelfs de maling is in wezen niet voor verandering vatbaar en dat zoudt u dan toch moeten begrijpen.

Vandaar ook, dat men in deze dagen vaak tegen overmatige bemaling is. Kennelijk denkt men dat er al voldoende mensen malende zijn. Maar wanneer u naar een werkelijke verandering zoekt, een werkelijke verandering wilt nastreven, moet u die zoeken in de mens, niet in de verschijnselen.

Want de verschijnselen zijn een voortdurende herhaling van hetzelfde, alsof er in de geschiedenis een speelwerk schuilt en zo op de klok van de tijd steeds weer dezelfde ridder, dezelfde koning, handelaren en apostelen naar buiten doen komen, die al ras weer verdwijnen omdat de nar nog even op een bel het uur moet slaan. De mensen denken dan dat dit een omwenteling is. Maar steeds weer gaat hetzelfde voorbij en steeds weer slaan daarna de deuren weer dicht tot het volgende uur moet gaan slaan.

De verandering is het besef, niet de vorm. Is dit voor U voldoende? Nu, dan hebt u de teleurstellingen van deze avond - ik moet u nog een compliment maken - allen zeer goed verwerkt.

Ik hoop dat u tegen het rotweer buiten evengoed zult kunnen als tegen al wat vanavond gebracht werd. -dan komt u in ieder geval gezond thuis. Dat is overigens een van de goede kanten wanneer je eenmaal dood bent: Je hebt geen last meer van het weer. Je bent er wel weer, maar zonder weer. En dat betekent dat je niet meer tegen de elementen in verweer behoeft te komen en alleen nog vrede moet vinden met jezelf.

Ik moet sluiten en zou dit kort willen doen op de gebruikelijke manier. Had u een paar woorden?

x Kortzinnig. Raak. Niets.

- Niets wat kortzinnig is, is raak. En niets wat raak is is kortzinnig.

ik sta aan de rand van de tijd
ik zie hoe de pijlen van menselijk streven
sporen trekken door het niets
teken van menselijk leven.
Ik zie hoe ik kortzinnigheid
en door eigendunk misleid
men vuurt op wat nog niet bestaat
en zo daaraan de werkelijkheid
uiteindelijk onder gaat.
Ook zie ik hoe men uit het niets
en uit de krachten, uit een zoeken
plotsling weer zichzelf hervindt
resultaten weer gaat boeken
omdat men in zichzelf de kracht
die niets verdringen kan, steeds rijker vindt.
Als u het niets niet meer bestaat
vervalt kortzinnigheid
vervalt het jagen in de tijd
kan men bewust gaan leven
zonder scherven van leed
en pijlen van wraak.
Je zegt niet meer't is raak
leert met zichzelf te leven.

En daarmee kunt u het hopelijk dan stellen. Is het niet zo,
wacht even tot ik weg ben voor u bestuursleden met klachten overstelpt.
Gevoelt u daartoe geen lust, mijn compliment voor uw verdraagzaamheid.
Goeden avond.

d.d. 27 november 1981

(tekst onverkort maar gere-
-0-0-0-0-0-0-0-0-0- digeerd, vragen bekort.)

N.B.

De laatste openbare vrijdagbijeenkomst van dit jaar vindt plaats op 4 december a.s. De STERAVOND op 11 december a.s. is alleen toegankelijk voor leden voorzien van uitnodiging. Zover ons bekend zijn alle beschikbare plaatsen reeds uitgegeven.

Daarna heeft het medium vakantie tot 2 januari. Op deze dag wordt het normale rooster van bijeenkomsten hervat.

Wij verzoeken onze lezers degenen die belangstelling tonen voor de bijeenkomsten van de Orde hierop te wijzen zodat niemand voor niets behoeft te komen.

Red.